

Нова  українська школа

Марко Беденко

ПІЗНАВАЛЬНЕ ЧИТАННЯ

3 клас

Навчальний посібник



Навчальна книга — Богдан
Тернопіль

УДК 82-93(075.2)
Б74

Беденко Марко

Б74 Пізнавальне читання : 3 кл. : навч. посіб. / Марко Беденко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2020. — 80 с.

2005000016301

Запропонований посібник, відповідно до вимог Типових освітніх програм та Державного стандарту початкової освіти, містить цікаві тексти та запитання, які допоможуть учителеві з'ясувати, чи зрозуміли учні зміст прочитаного.

Для третьокласників, батьків та вчителів початкових класів.

УДК 82-93(075.2)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

2005000016301

© Навчальна книга — Богдан, виключна
ліцензія на видання, оригінал-макет, 2020

Під пізнавальними текстами ми розуміємо сукупність навчальних, наукових, науково-популярних та інформаційних текстів — від параграфа в підручнику до інструкції щодо користування пирососом. Учні зможуть такі тексти:

- розуміти;
- аналізувати;
- порівнювати;
- видозмінювати;
- генерувати (створювати тексти відповідно до мети і завдань).

Тексти укладені таким чином, що дають змогу організувати як індивідуальну роботу, роботу в групах, так і фронтально з усім класом. При цьому форми можуть бути найрізноманітніші. Наприклад, учень читає текст мовчки, а потім переказує його, інші діти, не читаючи текст, намагаються відповісти на питання до нього. Якщо їм це не вдається, оповідач доповнює або змінює свою розповідь.

Важливо знайти і процитувати слова, які містять потрібну інформацію для відповіді на питання.

Інший варіант: учень запам'ятовує питання, а потім читає текст і дає відповіді на них.

Ми звернулися до різних учителів, і кожний із них запропонував різні варіанти роботи з нашим посібником, які допомагають досягнути потрібної мети.

Наші тексти дають змогу відстежувати причинно-наслідкові зв'язки на різних текстах і готувати дитину до розуміння механізмів, які існують в екології, економіці, праві, історії, техніці, і завдяки цьому закласти основу для подальшого розвитку у різних напрямках.

З текстами можуть працювати як досвідчені педагоги, так і батьки, які зацікавлені у зростанні свідомості і креативності дитини.

1. РІЗЬБЛЕНІ КОНІ

Один майстер, який виготовляв іграшки, вирішив прикрасити ворота у рідне село двома різьбленими конями.

— А ти зумієш зробити великих коней?

— А що там уміти? — здивувався майстер. — Це ж ті самі іграшки, тільки великі.

— Е, не кажи. Це вже скульптура. Піди в селище скульпторів і порадься.

Прийшов майстер до скульпторів і сказав:

— Я багато разів робив іграшкових коней, а тепер хочу зробити скульптури. Чи є якась хитромудрість у цій справі?

— А де будуть стояти твої коні: в приміщенні чи на вулиці? — запитали скульптори.

— А яка різниця? Коні — усюди коні, — здивувався майстер.

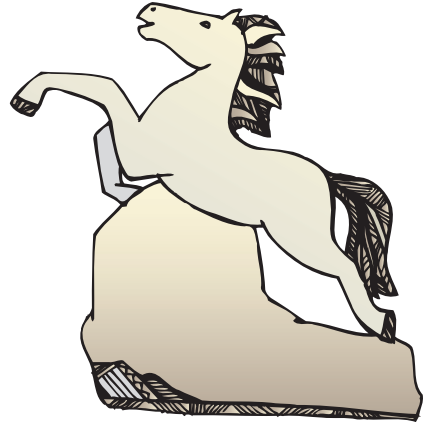
— Е, ні. Якщо вони будуть стояти у приміщенні, їх можна вирізати з дерева, а якщо на вулиці, то краще — з каменю. Дерево від дощу швидко псується. Ти робив коли-небудь фігурки з каменю?

— Там також є якась премудрість?

— Звичайно. Ось, візьми цей камінь і спробуй обробити його.

Майже рік майстер приборкував камінь. Проте тепер на воротах стоять красиві коні, якими пишається усе село.

- 1) Яких коней не умів робити майстер?
- 2) Що порадили йому скульптори?



2. НАДУВНІ БУДИНКИ

Яких тільки винаходів нема! Наприклад, придумали напівкруглий будинок.

Щоб збудувати його, потрібна надувна камера з гуми і спеціальний будівельний матеріал.

Камеру розстилають на майданчику, матеріал наливають зверху, вкриваючи рівним шаром.



Потім накачують повітря, і воно робить камеру схожою на половинки футбольного м'яча. Спеціальний матеріал швидко стає твердим і міцним. Тоді з неї випускають повітря, в стінах вирізають отвори, вмонтовують вікна і двері. Будинок готовий.

Зараз такі споруди не будують, тому що матеріал для них дуже дорогий. Але винахідники увесь час створюють нові матеріали, тому, можливо, ми побачимо на наших вулицях напівкруглі будинки.

- 1) Як ти вважаєш, чому будинки виходять напівкруглими?
 Тому, що вони набувають форми гумової камери.
 Тому, що використовують спеціальний матеріал.
- 2) Чому таких будинків нема на наших вулицях?

3. Езоп жив у середині 6 століття до нашої ери. Він був автором багатьох байок, які дійшли до наших днів. Байка — це невелике повчальне оповідання, героями якого є тварини, рослини, предмети, наділені тими чи іншими людськими якостями.

1. ПРО ТЕ, ЯК ЗМІЯ СТАЛА ОТРУЙНОЮ

Жив на землі отруйний ящір і звали його Мунгон. В роті він мав торбинку з отрутою. Почав він на людей нападати.

Зібралися тоді звірі і стали гадати, як допомогти людям. Вирішили відрядити хитру, чорну змію Ойю, щоб вона перехитрила Мунгона і викрала торбинку з отрутою.



Ойя погодилась. Але для себе вирішила: «Заберу в Мунгона торбинку з отрутою і залишу собі. Стану тоді найсильнішою серед звірів і людей, усі будуть боятися мене — чорну змію Ойю!»

Приповзла змія у лігво Мунгона, а він спить. Розбудила його і каже:

— Звірі і люди змовилися убити тебе. Але я — твій друг. Відкрию тобі таємницю, як вони хочуть це зробити. Лише спочатку дай мені потримати твою торбинку, боюсь я тебе.

Послухався нерозумний ящір і передав змії торбинку з отрутою. А вона вислизнула з лігва і зникла в густій траві. Кинувся Мунгон за нею. Але не наздогнав.

З того часу не можуть великі ящірки полювати на людей і їдять лише комах.

А хитра змія Ойя не поповзла до вогнища, біля якого на неї чекали люди і звірі, а залишила торбинку з отрутою собі.

- 1) Чи виконала змія Ойя наказ людей і звірів?
- 2) У чому була сила Мунгона, а в чому — Ойї?

2. НАЙКРАСИВІШИЙ ВІТРИЛЬНИЙ КОРАБЕЛЬ

У Лондоні — столиці Англії — є музей, у якому знаходиться лише один експонат. Але який! Справжній вітрильний корабель «Катті Сарк»! Він такий красивий, що в багатьох відвідувачів перехоплює подих.



Будь-який інженер знає: якщо машина має гарний вигляд, то й працює вона бездоганно. Це стосується і «Катті Сарк». Він був одним із швидкісних кораблів, який з легкістю переборював будь-які бурі і шторми. А ходив по морю так довго, що пережив не лише своїх сучасників, а й багатьох нащадків.

І зараз «Катті Сарк» перебуває на службі. Це навчальний експонат для морехідного училища. Адже набагато цікавіше навчатися морської справи на красивому кораблі.

- 1) Як ти розумієш вираз «переборювати бурі»?
- 2) Ти відвідував коли-небудь музеї?

3. БАЙКА ЕЗОПА

Голодна лисиця побачила виноградну лозу з гронами, що звисали, і хотіла дістати їх, але не змогла. Ідучи геть, сказала собі: «Вони ще зелені!»

— Як ти гадаєш, якби грона висіли нижче, чи вважала б лисиця їх зеленими?

1. ШТУЧНИЙ РИФ

Мрія будь-якого курортного містечка — кораловий риф. Адже на ньому живуть найкрасивіші риби і краби. Хочеш — рибу лови, хочеш — підводне кіно знімай! Тому і приїзять в такі місця бажаючі пірнати з аквалангом і спостерігати за підводним життям.



Проблема в тому, що аквалангістів стає щоразу більше, рифів на усіх не вистачає. Звичайно, можна понасаджувати корали, щоб виріс новий риф, але доведеться довго чекати — мільйони років! Ось чому люди навчилися робити штучні рифи.

Для цього беруть старий корабель, який відслужив свій термін, знімають усі отруйні матеріали або ті, які можуть не сподобатися підводним мешканцям. При цьому риbam не подобаються одні речовини, водоростям — інші, краbam — ще інші. Тому зішкрябують майже усе. Прибирають залізничця, котре стирчить, щоб аквалангісти, які будуть запливати всередину корабля, не поранилися.

Риф готовий. Залишається занурити його у потрібному місці. На таке підводне диво аквалангісти попливуть навіть охочіше, ніж на справжній риф. Звичайно, лише після того, як його обживуть підводні мешканці.

- 1) Чому рифи так приваблюють аквалангістів?
- 2) Як ти вважаєш: штучний риф кращий чи гірший, ніж справжній?

2. ЦВЯХИ, ЯКІ ПЛАВАЮТЬ

Кожна дитина знає, що залізні вироби тонуть у воді. Але якщо кинути їх у відро зі ртуттю — срібною рідиною, якою наповнюють термометри, — то вони попливуть, як дерево по воді. Отож, якби існувала ртутна річка, то по ній можна було б пускати залізні цвяхи, мов кораблики.



На щастя, на Землі нема ртутних річок. Адже ртуть — дуже отруйний метал. Якби така річка десь протікала, то всі тварини тікали б від неї, не озираючись.

- 1) Де використовують ртуть?
 - У двигунах автомобілів.
 - У моніторах комп'ютерів.
 - У термометрах.
- 2) Чому тварини тікали б від ртутних річок?

3. БАЙКА ЕЗОПА

Поїхали рибалки ловити рибу, але, як не старалися, нічого не зловили. Сиділи засмучені. Аж ось тунець, утікаючи від погоні, випадково потрапив у їхній човен. А вони схопили його, відвезли в місто і продали.

